هو العلیم

کتاب الصنایع ترکی

حسب الامر جلیلک القدر محمد سلیمان خان ناظر معارف سابق

مطبع نظارت معارف طبع کردیلدی

سنه ۱۲۹۹
ش
ق ۱۳۳۹

طبع اول

۵۰۰ نسخه

Alef bâ-ye torki

1920

شهریار معارف پرور عدالت گستر جوان ، جوانبخت
اعلیحضرت (امیر امان الله) خان غازی خلدالله ملکه وسلطانه

بسم الله الرحمن الرحيم

ا وِ د

و د ا د و ا

د ا و ا د و

دا دو داد دود

دو دا دود داد

معلومات

ا حرفی فتحهٔ ثقیله (غیر ممدوده) در (ا) دیه اوقوتمالیدر

و حرفی ضمهٔ مقبوضهٔ در (و) دیه اوقوتمالیدر

د حرفی خفیف مفتوح (دال) کبی اوقوتمالیدر صامت اوچنجی درجه دن اصول

تعقیب ایله مالیدر.

ر ره

را رو ره دا دو

ده دار رور دار دور

دده ره ده د دود

ده ده
ده ره
دار

ده ره ده ره

ده ره دار ده ده دور

مطلوب اخطار:

«فتحهٔ خفیفه در (ده) د یه اوقوتمالیدر.»

ز ی

زی دی ری

زا زو زه زی دا

دو ده دی را رو

ره ری زاز زار زاد

زور زور دار روز زه‌ر

داری دادی

دادی دور ده ره دار

ی، حرف غیر ممدود کسره دن عبارتدر. (ی) دیه اوقوتالیدر

آ او

آد آز آری آدا

آرا آزار آراد آزاد

اور اورور آزاد اوزادی

آزاد

آزار

آدا آزادی آری

آ، باشد ایمادیه او فونتله حق.

او، باشد (عو) دیه او فونتله حق.

دادی داری ده ده ده ره
دار دور اور ره زه
او زار آدا آری آزاد

آدا آرادی آلار ازار
اور اورور او زار او زادی

ده ره دار داری آز او زادی

دادی ادادی ده ده دور

ي — ى

دید دیر دیز زیر
دیدی دیزی دیری

وا، وو وی، وه، واو
یا، یو، یی، یه، =(ده) یای

دایی، وار، ویر، دیوار، یایا
آویزه، آو، آی، یای، ده وه

یا حرفی (ی) کبیدر، بوده (ی) دیه اوقوتمالیدر
(و) ایله (ا) [عو ایله عا] وا ایلدر الخ. دیه اوقوتمالیدر.
(ی) ایله (ا) [ی ایله عا] یا ایلدر الخ. اوقوتمالیدر.

آي

يای

آی　　یازی　　ده وه

دویار، دایادی ، یازی ، یار ، یاری

آلی، آو، ده وه ، دیری

آری دیری دیر . آزاد وار . داری

وار . یازی یاز . دادی یازدی

آز آو وار ؛ آز دیزی وار

و

دُو، رُو، زُو، زُور، رُوز

آ، او، اُو، اِی، اُوا، اُوُرا

اُوُدا، ایز

وسیه ملسوطه در. آکا کوره او قوتیله جقدر. آ، او، اِی باصدالری باشد،
(ا) و باشده (او) ؛ باشده (ی) دیه او قوتیله جقدر.

اوزه

اوُدا

دوُرو

ایدی

دیوار

ده ره اوزایوُر؛ ده ده یازی یاریوُر
آیی ده وه یی یییدی. دایی یازی
یازدی. اوُدا دار دیر.

ق، قو، قه، ق

آق، اوُق، قار، قوُر، قیر، قاز
قیز، قوُقار، قایق، یازیق، قاووق
قاواق، قوزو، یوُق

قاز

قایق

قوزو

قیز

قورقو ، قیردی ، قیرار ، قیزار ،
قیزیل یوُر ، اوق ، قوُقو ، قوقار ، قاز
قیز ، قیزاق ، قایق ، قاووق
قایاز ، یاقار ، قورو ، قورُو ، قوراق
قازار ، قازدی ، اوزاق ، قاواق .

دیواریه یقیق دیر

قیز یازی یازیسور

قازوار، ده وه یوق . ده ده اوزاق دیر.

قیز آویزه یی قیردی . ده ده یازی یازدی.

دایی اووالی قازدی . دادی دیواری یقدی

قازداری یی یدی.

ده = دا ، یه = یا ، ه = ا

اودا ده = اودادا اوواده = اووادا

قایین برعجادن صوکره (ه) نك (ا) کبی اوقونه جغی چوبقاره عمالی صورتنده اوکرتیلیر

اُودایه ، اُووایه ، قیره ، قیرده

قُورویه ، بوراده .

قیز ایاقده دیر ـــــ دایی قیرده قازیور .

آدا اوزاقده دیر . قیزه اُویازی یازیور .

اُوراده آو یوُق . قایقده قیز آیاقده دوروبور .

قیرده آدی وار . دده ده آدا وار .

اُوراده آیی یوُق .

تش تشت ستش ستش

آتش ، آتشی ، اتش ، دلتش ، دوش

قاش ، قیش ، قوش ، یاش ، قایش شیق

قوشاق ، شیشه ، قاشیق . شاقا

قیز شیشه یی قیردی قوش داری یدیور

اشی ، شاشی ، قاشیق ، قاش ، شاقا

قارشی ، قاریش ، یاریش ، قیش ،

قوشو ، شاقاق ، دیش ، دیشی ، ایش

دوش ، آزی دیشی ، قایش ، شیش ،

قوشاق ، شایاق

بو صحیفه دن اعتبار آ صحیفه تك آلتنده بر سطر رقمه مشقلری یوزه جقدر

١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ، ١ ،

آقار، آقدی

ارقاداش اُو دیواری بیقدی. اوایشه
قارلیشیبور. اوشیشه قیریقدیر. دیوار اقدیر
شایاق قیردیر. ده ره اوزاقدیر. قیز قوروده
قوشویور. اوقوش قاره دیر. قاییشی دایی یه
ویردی. شایاق شیقدیر. شیشه نی قوش قیردی
اوشاق آشی یدی. قوشه داری ور. شوادا
قوشوار. اوده ره ده قایق یارلشی یوق
آلی دیواری اشدی. شو قوشاق یاشیدر
قلش اوزاقدیر. اوشاق شاشیردی قاردآشی
قیرده قوشویور. قیز دیواری آشیبور
د. د. د. د. د. د. د. د. د. د. د. د. د. د. د

م ، مـ ، ـمـ ، ـم

ما ، مو ، می ، مه ، ماد ، مار ، ماز

مای ، ماق ، ماش ، مود ، مید ، میق ، میم

ماشا ، ماقاره ، موم ، موز ، قوم ، قامه

قایماق = (قایماق) ، مایا ، یاما ، یاماق ،

شمعاریق ، موز ، ماوی ، قومشو ، آقشام

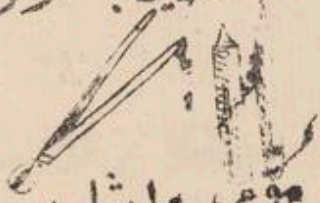

موم ، ماشا ، موز ، ماقاره

ویرمه ، یازما ، اوقوما ، بیقما ،

شاشیرما ، قاریشما ، قیزما ، قیزارما .

اوقیز شیمارقیدیر ، یازی یازمایور ،

اوشیشه قیرمیلیر ، قوش داری یی یمه‌دی
دادی مومی یاقمادی .. قیزشا شیردی .
قومشو ایشیمیزه قاریشماز . بقشامه ماقاره‌یی
دادی یه‌ویر .

دایی دیواری یی تمیلور . قومشو شیشه‌یی قیردی .
قیزایشی قاریشدلیر . دایاق یمیدی . ماشایی‌ویر
مومی یاق . قایق‌ده‌ره‌ده یورمه‌یور . یازی
یازما . ماقاره‌یی قیزه (قیزه) ویر . دادی یه‌اورما
ایشیمه (ایشیمه) قاریشما . شیشه‌یی قیرما . موم
یاقار . اوشاق دیواری یمقمادی . قیزیازی
یازمایوردادی آوزه‌یی قیرمادی . قاز
داری یمه‌ز . اویازی‌یی شیمدی یازیور .
قومشو شا شیردی

ب ب بلب

با ، بی ، بو ، بو ، به ، باب ،

بلیب ، بوم ، بوش ، باز ، قاب ،

بیم ، قب باشلیب .

باش ، آرابا ، باشاق ، قاباق ، باق ،

باری ، بوش ، بو ، باقیر ، باریشیق ،

بوُرا ، بارداق ، شاب ، قاب ، باراقه

قابا ، بابیر ، قیربه ، بوبا ، بیز ، بیر ، بود .

قارداشیم بوراده دورمادی . شو بوُش بارداق

قیریقدیر . شو باراقه ده بیر آرابا وار . داری

باشاق ویریر . بیزه بیر بارداق ویر . بوقاب

٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥ ، ٥

ا ، د ، ر ، و ، ٥ ، ا ، د ، ر ، و ، ٥

اقیر دیر. شو باراقه یه قیقدیر. ایپ یوق بویاوار
قوش شاب یه‌ز. ده وه داری یار. بورو بوشلی
شو باقیر قاب دیر. بوشیشه یی دادی قیردی
قوشو بوراده یوق. شو قابده بویا وار. قوشی
اورایه بیراق . باردا‌ق بوش دیر

ل ، ل ، ل ، ل

ا(لا)، لی ، او ، اوُ ، له ، لال

لیل ؛ لول ، لاق ، لاش ؛ لاد ، لار

لام ؛ لیر ؛ لیق ، لیز ؛ لاز .

آل ، بال ؛ شال ؛ فال ، مال ؛ بالیق

ز ، زاز ، ز ، ز ، ز ، ز ، ز ، ز

آز ، آری ، آر ، آری ، آز ، آری ، آز

آلیق ، ییل ، قیل ، قول ، قوُل ، بول

یوُل ، دیل ، زیل ، ییل ، میل ، بایل

آییل ، قولاق .

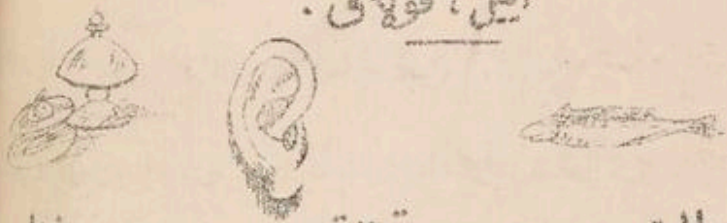

بالیق قولاق زیل

شیشه قیریلدی ، بالیق دیریلدی . بیر بالیق وِیر

قیز بایلدی . ییلدیرم یـزی ییلدیریور . بالیق یوق

آلتی قاز وار . قوز و یوُق . بوُل یوُل بالیق وار

شال بومو شاقدیر . قیز بال ییلدی . قومشوالیقدا

اودا ، اورا اورا ، اودا ، اودا ، اودا

بارا قه بیلدیرم ایله بیقیلدی ارابا قیریلدی

میریلدی ، میریلدایور ، میریلدادی ، میریلدار

دیریلدی ، دیریلیور ، بابیلدی ، بابیلیور

قالدیردی ، قالدیریور ، بیلدیردی ، بیلدیریور

آییلدی ، آییلدیم ، آییلیوردوم ، آییلیور

ی = و

قوزی = قوزو . قوزی = قوزو . قوردی

بازی باز بازی باز ، یازی باز ،

قوردو. دوردی = دوردو. قوشدی = قوشدو

اُوواده قوش یوقدی (یوقدو). قیز قیرده

قوشو یوردی (قوشو یوُردو)

دایی ده وه قوشدیریسور ده ده قیزه بیر قوشو ویردی

ده ده یازی یی یازدیردی. دیواری آشلیردی

اوینه یی قیردیردی. ده ده قایق یارپشی یوُقاری

یایا یارپشی واردی. قیز قورورده دیر. اوقیزه بیر فاره

قوش ویردی. قیز یارامازلیق ایدیسوردی. دایی

قورورده میدیر. بیله یوُریم.

ج ، جـ ، جـ ، ج

جا ، جی ، جو ، جه ، جاج ، ج

آج ، باج ، تاج ، جام ، جار ، جوش

اجی ، یازیجی = یازیجی ، جوجه ، قازیجی = قازیجی

جام ، جابا ، قوجه ، جادی باجی جاجیق

چ ، چـ ، چـ ، چ

چا ، چی ، چو ، چه ، آچ ، قاچ ، چام

چاقی ، قوچ ، آجیق ، چووال ، چامچاق

قاوال چال . اوزاق ایله یه چادیر قور

ق ، ق ، ق ، ق ، ق ، ق ، ق ، ق ،

قیرده ایکی قوچ چوجوق چاقی لی آچیبوز

چوُوال داری ایله دوکی ور، دادی دیواره بیرچوی باغلر

چوُجوق چاقی یی اوجی یه ویردی. دادی جاجیق

یپلدی. دالی ده چوق قوچ وار. قاچ چوُوال داری

وار، شوجوجوق چوُق یارامازدر، قوجی قوتلدیریوُر.

قورقو، قورقو، قورقو، قورقو، قورقو

ب، ب، ب، ب، ب، ب، ب، ب،

قوروده چوق چام وار قیزاوداده زیلی چالیر

پ ، پ ، پ ، پ

پا ، پی ، پو ، پو ، به ، پاپ ، پام ، پیر

پیل ، پوش ، پود ، ماپ ، شاپ

دالی اداده چادیر قوردی ، زیلی چالما ، جامی قیرما

قیز شیلشه یی قیردی . قوش اپه یی بیلدی

پ ، پ ، پ ، پ ، پ ، پ ، پ ، پ

پابوج چابا چوبوق

قاپي، پيلاو، چيلاق، پودره، بيره بازار

پالامار، پارماق، پاچاوره، پاچا، پيده

پالوزه چاپاق

دادی پيلاوی پلشيردی. چوجوق پالوزه يمه دی

قاپي يي آچديم. پيده يی دادی يه ويرديم. پاره يي

شوجو جوق آلدی. دايم ده چوق پاره وار.

دادی پيلاوی پلشير يور. اوچوجوق پيده يي

قاپدی. پيلاوی پيدی پابوج، فوج.

یه‌دی. شو قیز چاپاقلیدیر ؛ پاچاوره‌یی اورایه
بیراق. دادی پالوزه‌لی پیشیردی . ده‌ده
چایایی قالدیردی . قاردشیم بویازی‌یی یازمادی
بوپابوجی قویما . شو قوشاق قیپ قیرمیزیدیر .
قوزی ایله قوچ آرپه یییور. بیزده پاره یوق ؛
دایده‌چوق پاره وار .

ص ، صد ، صد ، ص
س ، سد ، سد ، س

صاصی ، صو ، صو ، صاص صوص
سا ، سی ، سو ، ساز ، سوز
صالیم ، قیصتاج ، صاری ، سوه ، سید .
ص ، ص ، ص ، ص ، ص ، ص ، ص

بارصالقم اوزوم ویر دەده صاریق صارار.

ڎوز ، اوڎوم ، چوڎ ، سوز ، بوڎ ، اوڎ ، سوت

سوڎیله ، شوڎیله ، بوڎیله ، اوڎیله

صالقم ! قیصقاج ! صاری : سوت ! سوز ! سیمه

صیجاق ، صوص ! صاوول ! صاریق ، صریق

ڤیصیق ، صالاق ! یوریه ، صاج ! صارقیق

صاچاق ، صالاموره ، صیرا ، صوبا ، صوبا ، صاب

باصیق ، صوجوق . قیص قیوراق ، صیم صیق ،

معطاره و ، ضمه مقبوضه خفیفه در.

ڤ ، ضمه مبسوطه خفیفه در.

بابام بیر قلیچ زیل آلدی . ایسه صابا صاردی .

حال ده ره ده ، یوز بحمد .. سودی ایچدم سودلاقی یدیم

موص موُر، ماص ماوی ؛ صال ؛ صاقصی صارچ

صووق ؛ صالاق .

اوُراده بیر صالقیم واردی . چوجوق

بیلدی . صالاموراید بالیق قویدی . دادی

صوبابی یاقمادی (یاقادی) . چوجوق

قولومه اوردی ؛ ماص ماوی اوُلدی .

شوباراقه باصیقدیر . بابامده چاقی یوُق ؛ چاقده

صاپ یوُق ؛ یاره می آرقه داشیم صاردی ، بیزده

صوجوق یوق ، بیر قاچ صالقیم اوزوم ایله بیرقاچ

آرمودوار

ط ، ط ، ط ، ط

ت ، ت ، ت ، ت

طا ؛ طی ، طو ؛ طو طاص ؛ طاط

تا ؛ تی ، تو ؛ تو ته ، تار

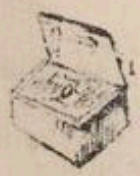

چوجوق طوپاچ طاسده سودوار قوطوده

چه ویریور چوقولاته وار

اوت ؛ پوُر تاقال ؛ طاتلی ؛ (طاتلی) اورت ؛ دورت

دوُت طوپوز ، طوت ؛ چوجوق قاچدی ؛ طاش

اتدی . اوُیارامازدیر . طاش آتما ، طوپاچی ، بیراق

تاوه لی صاللاما . بالیق صیجاق تاوه ده دوریور .

چوجوق طاش اتیوُر یازی یازمایور ؛ اوُقومایوُر

یارامازلیق ایدییور . بابام بیزه پوُر تاقال ویردی طاتلی

سوز سویله . اوت قیرده اوواده بلیه طوپوزی

قوسه اوتوبور . قاز قامییور . سود ایدیمیه ایستیریم ، بیر آز ویه
ساق السترم
طاسه آتما ، طاسی قیرر قوطولی قایلما طوپاچی مدیرد .
ط ، ط ، ط . ط ، ط ، ط ، ط ، ط ، ط

اوداده بیراق قالدیرما ، صیجاق سودی اعمه‌ا

ده‌وه اوُواده اوتلایور. یارا مازجوجوق سوقاقده

طاش اتیور . قیز طاسی قیردی. قارده‌شیم شوراده

دوردیور. طوپاچ چه‌ویریور ، قوطوده بال واردی

قومشوییدی. طاتلی صو ایچدیم دویدوم.

غ ، غ ، غ ، غ

غا ، غی ، غو ، آغ ، باغ ، داغ ،

غول ، غیم ، تیغ ، صیغ ، بوغ

آیاغی قالدیرمه بوباغ طاسلقدیر. شو دوه صیغدیر. قازی بوغما ،
یازلقدیر.

غ ، غ ، غ ، غ ، غ ، غ ، غ ، غ

قوش غاغاسیله یار بالیقجی آغ ایله باغچه ده آغاج وار
بالیق طوتار

داغ ، یاغ ، آغ ، باغ ، صاغ ، اوغ ، بوغ

غول ، اوغور ، آغاچ ، قوغوق ، تنغ ، صیغ

غاغا ، باغا ، باغلی ، صاغلیق ، باغچه

آغی آت ، بالیق طوت . دوغری سویله .

اغاچلاه یاپراق قالمادی . قومشو بوجوجوغی قیص
قیوراق باغلادی ، داماق اتدی . باغچه ده قوش
اوّ تویه ر . باغده ده ره اقیور . شو باراقه باغلی
باغچه ده جون اغاج وار . اغاجه صقا . واغه صقالم ...

بویاله بویالیدیر. اداده آغ ایله بالیق طوتاریر.
صاغ قولوم چوق اغریور. قوش غاغاسیله دلری
غاغالایور. قازشو قوغوغه صو قولدی. بونجه
چاماشیروار. یاواش یاواش شو داغه چقالیم
اولورمی، اوقیز قارده شیله قیره چیقیوردی
قومشو دوغری سویله مه یو بوآد اچوق داغلیقدیر

ن ، ن ، ن ، ن

نا ، نی ، نو ، نو ، نه ، نان ، نار
نور ، قان ، قین ، دون ، یانغین ، دیان

قومشو قزی ارابه ایله اویناییور. اوغلاد موقاقده اوصوتدسنی
اویناییور.

ن ، ن ، ن ، ن ، ن ، ن ، ن ، ن

قادین

یانغین

نار، نام، ناس، نور، دون، اون، اون

یان، قان، قین، صاقین، دونغون، چاپقین، صالغین

بونه دیر. بو یانغین دیر اوراسی نه دیر. باغچه دیر

جوق قونوشما. قومشور وجه قونوشیور یالان سویله مه

بو قادین انه مدیر: ناری سه وه ریم دون اقشام اده

یانغین واردی. بایزده اویونجاق وار. شوده ره

جوشغون دور. صاقین اوچورومه یاناشما.

ف ، ف ، ف ، ف

ه ، ه ، ه ، ه

فا ، فی ، فه ، فو ، فاف ، فیف

ها ، هی ، هو ، هال ، هاین ، آه ، بله

فاره　　فوروز　　فاصولیه

فیچ ، آه ، واه ، ماه ، شاه ، هیچ‌قریق ، مایک

فودکا ، فابریک ، فارابش ، ماهتاب

بابامی هیچ‌قریق هوتاکی آتشه ، بله هیچ بار دیوقه

قیز نیموره قیاقی قیردی ، زیرا یارا ماز دیر .

ف . ف ـ ف ، ف ، ف ، ف ، ف

بوراسی فوروندیر. چوجوق بیر فنجان سود ایچدی
قیز فیستانینی بیرتدی. بو اقشام ماهتاب وار باغچه یه
چیقالیم، صالینجاقده صاللانه‌لیم. حایدی اویله اولسون

ح ، حـ ، ـحـ ، ـح

خ ، خـ ، ـخـ ، ـخ

حا ، حی ، حو ، حُو ، حاد ، حاد ، حوح ،
خا ، خی ، خو ، خُو ، خار ، خار ، خام ، خور
ساخته ، حاجی ، خوی ، خیبار ، خوئرات
قالی لی حیالاد بیرد یلجی ایدی. اودیاده ویردیم.

ح ح ، ح خ ، ج ، ج ، ح ، خ ، ج

خوپا ، خوش ، خام ، خان ، بوخوردان ، خانه

بوحاجی بابا یا باغی دیر . بوخیار خامدیر . شوخوپا

چوجوق ، حاجی بابایه چارپای . بوخوردانی ویر چوجوق

بیرخوش لاقیردی سویله بور . اویله خوراتلیق ایتمه .

خیوه خانی ایستانبولده دیر خوی قولای قولای چیقماز

شوآرموده چوق خوش . بوآرمود خامدیر . قوه شو

چوجوغی نه خوراتلیر

کا ، کی ، که ، گه ، گی ، کو ، پال

ك ، گ ، گ ، ك

سبلای یاره آطا ، اوراده دیکده وار ، بکلیی کم یاقدی ، کوآتو اوطا ،

کوتوجوبی کوکونده سوکدی .

ك ، ك ، ك ، ك ، ك ، ك ، ك ، ك

دیکش ماکینه‌سی بیر قوطو کبریت، بیر کومه طاش
دیرك، سلینه‌ك، کارکیر کبریت کیم، کیلیم
سیلیك، دیکه‌ن، کول، کین، کوتو، خال پال کتور
بوچوجوق کمدیر — طانیمایورم. یالان کوتو بیر
خویلدور. بو اونلوق سیلیکدیر. کبریتی کیم ایسته‌دی
شو طاش کومه‌سینی کیم یغدی، شو اوچان اری میدیر
سلینه کمی دیر — سلینه کدیر شو راده دوران کیرلی چوجوق
کیمدیر، قومشو چوجوغی دیر کبریت ایله چیچه‌اوماما
کول قاریشدیرما. دیکش ماکینه‌سنی قاریشدیرما.

ث ، ثب ، ثث ، ث
ذ ذ
ض ضد ضض

ثا ، ثی ، ثو ، آث ، اوث ، ثار ، ثور

ذا ، ذی ، ذو ، ذو ، آذ ، ایذ ، ذاذ ، ذوذ

ضا ، ضی ، ضو ، باض ، قاض ، ضیض ،

ضو ، ضیر ، ضان ، ضو ، باض ، قاض

ضیض ، ضواضیر ، ضان ، ضول ، ضوق

ذای ، ذار ، ذال ، ذیل ، ذول ، ذول ، لوذ ،

بیذ ، ضیف ، شاذ ، شوت ، شوم ، ضوم

جان بیقار نوی چیقماز ، قوشه داری دیر . ما چون آجیر . شو
آجرد چون خوجه . قوشنو چیوچوغی ده بیوردان ایشتیور . اوطالیه
ویریلیم .

هر، دم، فس، یر، اُل، اُو، دل، فر،
دلی، کدی، فسی، یری، اُلی، جمیل، دلیك
دمیر، دمین، کمال، جلال، جسارت، سما.

کدی، کوپك فس مکتب

هر ایشده جسارت ایسته‌ر. افرین اوغلوم. بوکدی
بیز بمدیر کوپك قویروغنی صالالایور. کدی سیرتی
قابارتیور. کمال فسینی یره دوشوره جك. بابام بوکدی‌یه
اکمك ویره‌جك.

جلال درسینه چالیشیوردی. هوایك صیجاق ایدی.

معناسی: باشی طرفده بولنان صداسز حرفلر فتحه ایله، وقونور منالرله اوقونور
صورتده چوجوقلر بوکا الیشدیرلمالیدر. مثلاً دم، فس، دیه، وقونمالیدر
بوکا استناداً حرکه ایسته‌ر.

ولی اوده قالمه ایدی، اونیامو ایچوده دولابی قارشیسنده
باشلادی. فنجانلری قیردی.

دیشاریده سوقاقده اوبیر چوجوقلر اوینایوردی جلال

جان صیقیسندن دفتری قاپادی، سوقاغه چیقدی جلال

پشیمان اولدی، زیرا مکتبده درسنی بیله یوردی آزار

ایشتیدی

ح، خ، ص، ض، ط، ظ، ع

غ، ف، حه، حا حك، حال

صه، صا، بص، با ص صه ضر

طه طم عه بع عن غم، قل،

مطلره: قالین سرفترك فتحه لری (ا) در. حه، حا ایدر. صورتنده

اوقونالیدر.

ماشقدرنه ایلیك، تملی دیر. ایلیك بیر وظیفه دیر.

ماصه ، قاصه ، قورباغه ، قابلومباغه

علی اوداده اویونجا قلریله اویناییوردی قومشوقیز
صبیحه ده اوراده ایدی اوینامق ایسته یوردی اما
علی صوُمورتلیوردی . صبیحه یه هیچ سوز سویله مه یوردی
صبیحه یلیم برقیز ایدی اویونجا قاری یوقی ایدی باقی
صیقیلدی ، اغلامغه باشلادی علی پشیمان اولدی
صبیحه‌نی آلیندن طوتدی اوقشادی . صبیحه اغلاما
دیدی . اویونجا قلریله سن ده اوینا .

ك ڭ ل گ ن

كا ، كى ، كه كو ، آك صوك ، اك .

بو اویونجاق کیمیکدیر، أفندیم، قومشو قیز نیکدیر.
صوکره نه یاپاجقسیکز، صوکرا وطوروب درسیمی
اوقویاجغم. آفرین سن پك ایی بیر قیز جغز سیکز.
باباکیز اوده میدیر. خایر أفندیم، اوصباحدن بری اودہ
یوق. شو دیواریکز اوزرینه چیقان چوجوق کیمدیر او
بابانی بیر چوجوق دور. کندیسینی طانیمایورم، سویله
اینسین، چیقماسین، صوکره دوشر. اوصلوبیر چوجوق
هیچ اویله یاپارمی! سن نیچون یاپدیکز عفوایت باباجغم
بیردهایاپمام.

کی = ل، کم = یم، کك = یك = ، کز = یاز
ککز = یکیز. بکی = به کی، بکم = به یم
به کك = به یك، بکز = به یاز، بکز = یکیز

موجوفه بیاصی دایاق آندی، زیرا قورباغه‌نی اولدرمك ایستدی.
برکت ویرمیوب دادیسی صداق اپنده آندی.

بیلدیکم، بیلدیکك، بیلدیکی، بیلدیکمز، بیلدیککز
اکمکم، اکمکك، اکمکی، اکمکمز، اکمککز.
بشیکم، بشیکك، بشیکی، بشیکمز، بشیککز

بیز بویوك بیر اوداه اولوریوروز. بیزیم اویمز اوچ قاتلیدر. اویمزیك تملی طاشدن دیر. دیوارلریك اوست طرفی اخشابدر. هر قاتیك بیر قاچ اودسوز یمك صالونی زمین قاتیده دیر. قبول صالونی ده بیرینجی قاتده دیر. بنم یتاق اودام ایکنجیده دیر. هر قاتك او بیرینه بیرکیوه‌ن ایله چیقیلیر.

اودامیك قپو و پنجره لری واردیر. قپو و پنجره لریك پرده لری، وار. پنجره لرده چوجیوه لر طاقیلشوب ماملر وار. پنجره لریك بیرده قفسلری وار. یاتاق اودامده ایکی قاریوله ایله بیرکوچوك ماصه، ایکی ده صندلیه وار قاریوله لرن

معلومه: مفردك کافارك قبلی یه تبدلی علی صورتنده اوقونمالیدر.

بیرنده کوچوك همشیریلار. همشیرمیك ایکی یکی

واربلنم، دیونجا قلریم وار. بونلردن ولابده

ب = بی، ت = تی، م = می، ك = کی، ل = لی،

فاطمه، بر، نر، سز، دکز، سکز

جمیل درسنی اوقیور

فاطمه چنبرچه ویریور

کدی کتاب ایله اوینایور

کاله کوچوك بر کدی واردی. کدی چوق مسخره برشی ایدی.
کالی سوردی. کال ده اونی چوق سوردی. اما زواللی یه قیچ راحت
ویرمزدی. کال قیچ ایی یاپمیوردی.

بوکتاب کیمکدر؟ أفندم، بوکتاب بمدر. بونی نره دن
صاتین الدك افندم، کتابجیلدن صاتین آلدم. قاچ
غروشه؟ سکز غروشه بو سوقاق نره یه چقار دوغری

گ گ

گا، گی، گه، گو، گیت، گل، گم، گز.
گی، گبه، گیجه، گون، گونش، گوندوز، گبی

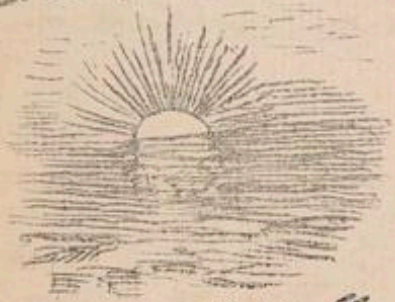

گی دگزده یورویور. گونش دگزدن چیقیور

سنده قاچ گمی وار - بنده ایکی گمی ایله برابر ایه

معلم بوکا صورت مخصوصنی اوکره ته جکلردر.
ایرکن یاتمك ایرکن قالقمق. دائما یاتسه، بو مسئله اوطورمه

وار. بو ارابه یی سکا (ساکا) کم ویردی. - بایرامده
بابام ویردی. دون گیجه ساعت قاچاق یاتدیگز - ساعت
دورتده یاتدق یك بیدك. صوکره بنله هشیروم اوزنه
چکیدك. درسمزه چالشدق. ساعت دورتده دایی گلدی
بزی یاتیردی. بزم ده اویقوز واردی.

ب = بو، ت = تو، ك = کو، ل = لو،
ب = به، ت = ته، ك = که، ل = له.

بیوك، کوچك، سلوك، اوقومش، گوزمش
شی، میوه، چوبر، میدان، شیدا.

هدیه = هدیه، تشکر = تشکر،
دقت = دق - قت، حدیث = حدیث

انا یه بابا یه یاردیم

گونش هوزدوغدی، چیسی داملدیرمق الاجیقلارك
اوزرنده یارلا یور. کوچك حسن شمدیدن ایاقده.
آلنده سوزگجلی برتنکه، باغچه لرینی صولا یور. بابا سی
احمد اغا باغچوانده در. کجن گون چاپا ایله باجاغنی یارمدی
شیمدی چالشه مایور. کوچك حسن ایرکندن قالقمش
مکتبه گیتمه دن اول، باباسنك یرینه سبزه لری
صولا یور. باباسنه یاردیم ایدیور. حالی بوکه (کی)
حسن انجق اون یاشنده در.

باقکز بدری ده اشاغی یه اینمش، برصراتك اوستنه

اولورمش ، ممونیتله اوغلنك چالشه سنه باقور
حسن ده باباسنه یاردیم ایده بیلدیکندن پك بختیار در
عبرت - انا کزه ، باباکزه یاردیم ایدکز ممنون و
بختیار اولورسکز .

تشکر ایدکز

رفیقه ، والدسی بر پارچه چورك ویرمش ایدی .
رفیق چورکی آلدی تشکر ایده رم ؛ دیمه دی
والدسی هان چورکی المدن کری الدی صوکره کدیلی
چاغیردی ، اوکا بر لقمه ویردی . کوچك کدی فاغنك
اپاقلرینه سورندی . صیرتنی قبارتدی . یوزنی روز
دیه رك اونی اوقشادی والده دیدی که : (کی)
- کوریورمیسك ، کدی قونوشه سنی بیله یور ،
فقط کندی حالیله تشکر ایدیور . صوکره کوپکی
چاغیردی . اوکا ده چورکدن ارتانی ویردی کوپك
هان قویروغنی صالللامغه ، فاغنك الرینی یالامغه
باشلادی کوپك ده تشکر ایدیوردی

زفیق تأسفله چورکك بنیند یکنه باقیوردی اچندده
قصورنی اعتراف ایدیوردی
عبرت تشکر ایتمه‌یی بیله‌ین ایلکه مستحق دکلدر
(ده ییلدیر).

وفاسزلرك
دوستی اولماز
محمود قورابیه‌سنی
بیوردی. کدی
قوقولی طویدی
قوشدی. محمودك یاننه گلدی محموده سورتدی
صیرنه قبارتدی محمود قورابیه‌دن بر پارچه دوشوردی
کدی همان قورابیه‌یی بیدی محمود بوتون کوکیله
کولیوردی قورابیه‌یی پارچه پارچه کدی یه
بیدیریوردی. محمود کدی ایله آرقداشی اولدی
قورابیه بیتدی. محمود کدی‌یی اوقشامغه

قولاقارنی ، قویرو غنی چکمگه باشلادی . کدی
راضی (زی) اولمادی ، محموده خیرلادی ، ارتق ایتلا
نایوردی . کدی نهایت اورادن قاچدی ، مانغالك
یانه گیتدی ، قیوریلدی یاتدی .
محمودك جانی میقلیوردی . کدی یی ارقداش طوتاق
ایدیوردی . مکر (مه یر) کدی محمودی سه ومه یورمش
قورابیه سنی سه ویورمش . محمود بردها تجربه ایتمك
ایسته یوردی . کدینك برآز قویرو غنی چکدی .
کدی شرتله قالقدی ، محمودك النی طیرمالادی شیلك
کدی دشمان ایدی . محمود اغلایه رق انه سنه گیتدی
کدی یی شکایت ایتدی . آننه سی حق ویرمه دی
محمود کندیسنی حقلی بولویوردی ، لکن (لاکن) محمودی
آکلامایورلردی . محمود آرتق وفاسز کدی یی
سه ومه یوردی بردها قورابیه ویرمیه جکدی .
عبرت خودگام ، وفاسز اولمایکز ، جونکه هیچ
دوستکز قالماز .

معذب بلك ايتمه ييكز

مكتبه سامی يرينه اوطورمش بويوك بر دقله
يازيسنی يازيوردی . بدری يانندن گيچدی قولنی
دورتدی . قلم اوله يوقاری يه ، صوكره اشاغی يه
حركت ايده رك سطرلری بوزدی سامی حدتلندی
فقط آرقه سنه باقمغه وقت بولمازدن معذب بلك
صيويشدی .

مكتبدن چيقديلر . تنها برميدانلقده برقاچ چوجوق
طورمش ، زيب زيب اوينايوردی پدری اوراده

گچرکن ایاغیله زیب زیبلره چارپدی ، داغیتدی.
آرقداشلرینك اویونی بوزدی . صوکره بونلرك
اوفکه سنه باقمایه رق یولنده دوام ایتدی .
اکمکجینك یانندن گچرکن ، دکانك اوکنده ایری
برکیمه یاتیور . اویو یوردی . پدری بو اویویان
کوپکه ده براویون پاپمق ایسته دی . کوپکه یاناشدی ایاغیله
براز قوپروغنه طوقوندی . کوپك خورلامه سنی کسدی
لکن (لاکین) یرندن هیچ قیملدامدی . پدری جسارت
الده رق حیوانك قوپروغنه شدتله باصدی ، همان فاچمغه
قویولدی . فقط برنجی ادمی هنوز آتمامش ایدی که (کی)
ایری کوپك پلدی بی باجاغندن یقالادی . انصافسیزجه
دیشلرینی اتنه باتیریوردی . پدری یی قورتارمغه قوشانلر
قالدیردیلر . اوینه اویله گوتوردیلر .
عبرت - معذیلر البته جزالرینی بولورلر .

انا کرك بابا کزنك سوزینی دیکله یکر جمیل
مکتبه کیتمك ایچون بردره نك کویریسندن کچیوردی
والده سی اوکا دایما (= دایما) شویله تنبیه (= تنبیه) ایدردی
- جمیل کوپرینك اوزرندن صارقوب دره یه باقما.

جمیل یرکوتن بنه کوپریدن کچیوردی. اونی برمراق
الدی؛ ایچندن «کم بیلیر، دیوردی، دره نك صوی نه قدر
(قادار) کوزل، نه قدر برّاقدر، صویك ایچنده بالمعلوم مطلقا
کوزل کوز کوز.» مراقنی یکه مدی. قورقولغك دیبنده برکومه
طاش واردی. طاشلرك اوسننه چیقدی، یوز اوستی
قورقولغه قپاندی دره یه باقدی.

دره‌نك دیبنده آنجق چاقل طاشلری گوزوکیوردی
بالقار بوقدی جمیلك باشی بره دوندی، دره‌نك ایچنه
دوشدی. یولدن گچنلر همان قوشدی جمیلی دره‌دن باشلش
اوله‌رق چیقاردیلر. آلنده ده قوجه مان بر یارتق آچلمش ایدی
جمیل، یاره‌سی أیی اولنجه یه قدر أوده، اوداسنك ایچنده
بر هفته (هافتا) قدر قالدی اننه سنك سوزنی دیکله‌مدیکی
ایچون آز قالسین هلاك اولیوردی.

عبرت - آنانك بابا سنك سوزنی دیکله‌مه‌ین چوق
فلاکتلره اوغرار

مرحمتلی اولکز، همجنسکزه یاردیم ایدکز
صدقینك باباسی آربه ایله باغه گیده‌جك ایدی. جمعه
اولدیغی ایچون صدقی یی ده برابر آلدی. ارابه‌یی گوزل بر
آت چکیوردی. صدقی مغرور و ممنون ایدی

باغدن دونشده‌ات دها کیفلی قوشیوردی صدقی دها
شطارتلی ایدی، توزیوبوتك نهایتنده یاشلی براشنجی گوردی
ارقه سنده برچووال، النده برقازمه واردی یاواش
یاواش یورویوردی، یورنجون اولدیغی حالدن پابللی ایدی
آرابه شیمدی یانندن گچیوردی بابا آرابه‌یی طوردیرتدی
(دوردیرتدی) اختیار ایشبجی یه دیدی که:
ادمجغز، کلکزده بزمله برابر ارابه‌یه بینکز، برازده
سنه راحت ایدکز.
ارابه‌ده یالکز ایکی کیشی ایچون یر واردی. اونلجون
صدقی ارابه‌جینك یاننده، وطوردی آرابایی تکرار گوزل
طورو (دوردو) آت چکیوردی.

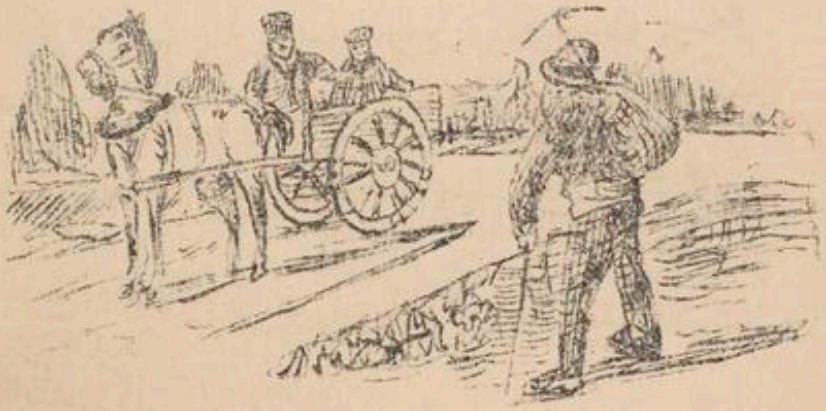

صدقی باباسنك مرحمتلی اوله سندن متأثر اولمش ایدی
باباسنی تشیعدی دهاچوق سه ویوردی. ایچندنده بویوردیکم
زمان بن ده محتاجلره یاردیم ایتمکه چالشه جغم، بابام کیتی
اوله جغم، دیوردی. صدقی بوایلك مثالندن چوق
ممنون اولمش ایدی بختیار ایدی.

عبرت - ایلك ایدنلر بختیار اولور.

ابو سیکزه اطاعت ایدکز

بردیشی قویون، کوزل بیاض (از) قوزیسیله تاره لرده
اوتلایوردی. تاره لرنك اطرافی چیتله چوربلمش ایدی قوزی
یالکز لقدن جانی صیقیلیوردی، قوشمق وینامق
چیتلدن آتلامق اوزاغه اورمانه کیتمك ایسته یوردی
آنه سنك یاننده ایریلیور، تکرار دونیوردی آننه سی
متصیل مه لیوز، قوزی یی یاننه دعوت ایدیوردی
صانکه اوکا:

«یاغدن ایریلما، اورمانه گیتمه، دیمك ایستیه یوردی
اورمانده قوردلر چقالروار، صوکره سنی بیرلر.
خوپپا قوزی اننه سنك توصیه سنه قولاق آصمادی
چیتی اتلادی قوشمغه باشلادی. برآز صوکره اور
مانده بولونیوردی.
اوراده گوزل یشیل وتلر واردی. آغاجلرك آلتی
وگولگه لی ایدی قوزی ممنون ایدی.
برازدن چالیلرك اراسندن برجانوار گوزوکدی
بوقوردایدی. قوزی قورقوسندن اوتلرك ایچنه
سلندی. سسینی چیقارمایوردی. قورد آغاجلر
یوریه رك کیچدی قوزی یی کورمه دی. قوزی
قورقوردی گونش باتمش ایدی اورتالغی قراکلو

باصمش ایدی صباحه قدر اطاعتسز قوزی قورقوانجه

قالدی. صباحله ین اوردن گچن برچوبان قوزی

یی طانیدی الدی اننه سنه گوتوردی.

قوزی، بردها آننه سینك یانندن آیرلامغه ایچندن قرار

ویرمش ایدی. عبرت - آبوینه اطاعت ایتمه ین چوقو قضا

لرگچیرین.

درس

ی = ا. کبری = کبرا ، مصطفی = مصطفا

دعوی = دعوا ، زهری = زهرا

أ = ان . اعتبارا = اعتبارن ؛

جداً = جددن ، ذاتاً = ذاتن ؛ تعیناً = تعینن

ۀ = تن = لحکمۀ بغیر حقٍ = حققان

ز ، زا ، زی ، زه ، زو ، زان ، زاله ، زیله ،

حلّ تکرنکمک چالیشکز

مُصطفی اُده اوطوریور، پجره دن دیشاری
یه باقیوردی. گوزل بر روزکار خفیف اسیوردی
مصطفانك مُکمّل براوچورتمه سی واردی ارقدا
شلری روزکاری گوُرنجه اُونیه قوشدیلر، مصطفا
یی چاغیردیلر - هایدی اوچورتمه کی اوچورتملم
دیدیلر. باق روزکارنه گوزل اسیوُر.
مُصطفی موافقت ایتدی پجره دن چکیله رك
اشاغی یه ایندی. اوچوُرتمه نك ایپ قویروغنه
قاریشمش ایدی، مصطفی ایرمق ایچون ایپ
عجله ایله چکدی. ایپ ایله قویروق بوسبوتون

قاریشدی مصطفی حد تلندی، دها سرت
اوله رق چکدی. قویروق بریرندن قوپدی
خیرچین چوجوق حدتی یکه مدی بردها، بردها
چکدی اوگوزل اوچورتمه یی ده قویروغنی
ده، اپی ده پارچه پارچه ایتدی. ارتق النده
بوزواللی پارچه لرقالمش ایدی آرقدا شلری
چاغیریوردی، روزکار نك اسدیکندن بحث
ایدیورلردی مصطفی قپودن دیشاری چیقدی
النده اوچورتمه یرینه پارچه لرنی طاشیوردی
هپسی محزون اولدی. مصطفی سوقاغه چیقمدن
ده وازگچدی، اوکوندن اعتباراً هپ اوده قالدی

جان صیقینتیلری ایچنده وقت گچیریورلر ای آرتق
بدبخت ایدی عبرت — حدتنی یکه مه بن مسعود،
اولماز، بدبخت اولور.

باشقه سنك مالنی صاقلامایسکز

زهرایی اننه سی اسیاناق طوپلامغه گوندرمش ایدی
زهرا اسیاناق طوپلارکن برلاسیتق طوپ بولدی یبوتندن
اسیاناقلری برطرفه آتدی. طوپ ایله اوینامغه
باشلادی. ایچندن: — اوخ نه اعلا دیوردی، ارتق
جانم صیقلدقجه طوپ ایله اوینایه بیلیرم.
برآز اوینادقدن صوکره خاطرینه کلدی: بو طوپك
البته برصاحبی واردر. اوکیم اولورسه اولسون

شیمدی مکدر دد، چونکه (چونکی) طوپنی ضایع
ایتدی. عجبا بولدیغم طوپك صاحبی کیم اوله بیلیر
آزاجق دوشوندکدن صوکره حاتیرلدی:
بو طوپ مطلقا کوچك قومشومز بهجتك در.
اونك النده اویله بر طوپ گورمش ایدم. آکلاشیلان
اوینارکن بزم باغچه یه آتشمش.
شیمدی همان گیده یم، کندیسنه طوپنی اعاده ایدیم
حقیقةً (حقیقتن) بو طوپ کوچك بهجتك ایدی
زهرا طوپنی ویردیکی زمان پك ممنون اولدی، وفور
ایی ایسته دیکی زمان طوپیله اویناه مخه دعوت ایتدی
زهرا ده بو صورتله ارزو سنه نائل اولمش ایدی.

زهرا هم باشقه سنك مالنی صاقلامادیغندن هم
ده بحتك حالندن ممنون ایدی. زهرا آنی قلبلی،
ناموسلی برقیز ایدی عبرت - برشی بولدیغکز زمان
صباحینه اعاده ایدکز. بونولوشلدن نه قدر سونیر
سه کز اونی ضایع ایدن اودرجه محزون اولور
اعاده ایدرسه کز ناموسلو اولورسکز، قلبکز نشطارت
ایچنده قالیر.

همجنسکزه یاردیم ایدیکز

ولی دایی دکرمندن عودت ایدیوردی. ال آرابا سنه اون چوواللری
طولدیرمش، چکیوردی. یول پك یوقوش ایدی. ولی دایی زحمتدن
تراه مش ایدی. آرتق ایلریله یه مز برحاله کلمش ایدی. براز طوردی
دیکلندی.
اقشام اولیوردی، یولده قاله جغندن قورقویوردی. اواشاغه
کویك بش چوجقی کورندی. اقشام کزتیسنه چقمشلر ایدی.

ولی دایی یه هپ بردن سلام ویردیلر. صوکره یورغون آرغین
ارابایی ارتق سور وکله یه مدیکنی کوردیلر. همان اختیار آدمه
ـــ سویاردیم ایده لم، ولی دایی، دیدیلر. بش چوجق ارابایی
آرقه دن ایتمکه باشلادیلر.

آرابا شمدی سرعتله ایلریله یوردی چوجقلرك صیچ بردیه
یورولمایوردی. چونکه اونلر بش ایدی. بشك قوتی ارابایی کوتورمکه
پك کافی ایدی
ولی دایی خانه سنه کلدیکی زمان کوچکلره آیری آیری تشکر
ایتدی. ـــ الله سزدن راضی اولسون، دیدی. خیردیه آلرایتدی
بش چوجق اختیاره یاردیم ایده بیلدکلرندن پك سوینمش ایدیلر
حکایه یی انالرینه بابالرینه آکلاتدیلر، اونلرده تقدیر ایتدیلر. اوزین
اولادم دیدیلر.

وطن

بنی منی افندیلر، شو خریطه یی کوریومیکز، اویزم وطنمزك خریطه سیدر
تکمل، و مملکتلرك دولت عثمانیه» دن

بزم وطنده بویوکدر بر طرفده اورطه‌لر آیخنه ایکی آیده کیدیلیر
کیتسه‌لر دکزلرنی، اودالری، صحرالرنی، نهرلرنی، کسلک، اوزوده طاغلرنی
یلک چیوره آطلرنی، نهرلرنی، دره‌لرنی، نهایت اوزون اورمانلرنی دار در
وطنزلک طویرانغی چیوره‌نیلیت، چیوره، محصولاری در وطنزلک طاغلرنده چیوره
معدنلری وار در. وطنزلک هوالری غایت لطیف، نهایت معتدلدر

بونلرنی یاپدردر، وطنکزی سویکیزه، وطنکزی، اهل وطنی کورمک ایچون ایلیوک

امکنه‌لر اولیسوه، لغرچه کوچالیشقانلر نامو وسلی اولورسه‌کز وطنده‌ده عالی قدرتلی
وطنلی اولورقتل، خایلاره، حاد مسترا اولورسه‌کز وطنده‌ده مغالت ایچنده قالیر
وطنک طویراغندن طاغلرنده ثروتی بیقار، انلرک نظرده وطنک
دکزلرنده، ماوطلرنده، آطلرنده وار دست قادر ایدی نظرنه قیب نظرده انلر
چالیشقانلر، اولاد وطنک طبیعی ثروتلری بیلیوره
چالیشقانلر، اکزه نامو وسلوا، اکزه وطنی سوکزه وطنی عالی، قدرتلی
سوکلی کورمک ایچون ایلیوک امکنه‌لر اولیسوه، تمت

بو دارت حرکتیله بر رودی که ممکن ایسه
خود راحت الوعده برسانه کرکه راحتا
معلم ایشیاسنت